

Nejvyšší soud rozhodl v kauze Rath: příkazy k odposlechům byly zákonné

NEJVYŠŠÍ SOUD DNE 7. 6. 2017 ROZHODL, ŽE VRCHNÍ SOUD V PRAZE PORUŠIL ROZHODNUTÍM sp. zn. 6 TO 106/2015 ZE DNE 17. 10. 2016 ZÁKON VE PROSPĚCH OBŽALOVANÉHO MUDr. DAVIDA RATHA A SPOL. JDE O DLOUHO OČEKÁVANÉ ROZHODNUTÍ TÝKAJÍCÍ SE NÁLEŽITOSTÍ PŘÍKAZU SOUDU K NAŘÍZENÍ ODPOSLECHU A ZÁZNAMU TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU PODLE § 88 ZÁKONA Č. 141/1961 SB., O TRESTNÍM ŘÍZENÍ SOUDNÍM (DÁLE JEN „TR. ŘÁD“) A ROZSAHU JEHO ODŮVODNĚNÍ.

Připomeňme si nejprve závěry Vrchního soudu v Praze. Ten konstatoval, že v trestním řízení došlo k zásadní procesní vadě spočívající v nezákonnosti odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu podle § 88 tr. řádu a sledování osob a věcí podle § 158d tr. řádu, a to s ohledem na nedostatečné odůvodnění příkazů v souladu s § 88 odst. 2 a písemných žádostí v souladu s § 158d odst. 4 tr. řádu.

Vzhledem k termínu uzávěrky tohoto čísla BA (den po rozhodnutí NS) lze k rozhodnutí Nejvyššího soudu uvést pouze informace publikované ve sdělovacích prostředcích. Podrobnostem jeho rozhodnutí se budeme věnovat v některém z dalších čísel.

Na rozdíl od vrchního soudu dospěl Nejvyšší soud k závěru, že příkazy okresního soudu byly vydány v souladu s § 88 tr. řádu. Jsou tedy zákonné a v následující fázi trestního řízení je lze použít k důkazu. S výhradami vrchního soudu se Nejvyšší soud neztotožnil. Především konstatoval, že **nadměrné formalizování etapy vyšetřování by neúměrně komplikovalo počáteční fázi trestního řízení a ztížilo by dosažení jeho účelu.** Vrchnímu soudu vytknul formalistický přístup, aniž by dostatečně přezkoumal materiální stránku věci, tedy okolnosti konkrétního případu.

K námitce nekritického převzetí názoru státního zástupce a jeho zkopírování do příkazu k odposlechu Nejvyšší soud uvedl, že **by bylo v rozporu s rychlostí trestního řízení, aby bylo po soudci požadováno preformulování návrhu státního zástupce, či aby bylo soudci zakázáno převzetí některých formulací, pokud jsou správné a soudce se s nimi ztotožní.** Skutečnost, že návrh na nařízení odposlechu a příkaz k odposlechu jsou zcela totožné, není důvodem nezákonnosti nařízeného odposlechu. „Zákon nepožaduje, aby soudce přepisoval formálně správnou žádost státního zástupce,“ uvedl JUDr. Vladimír Veselý, předseda senátu NS.

Nejvyšší soud se ztotožnil pouze s **jedinou výtkou vrchního soudu, týkající se nedostatku odůvodnění doby trvání odposlechů.** Podle § 88 odst. 2 tr. řádu „... v odůvodnění musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání tohoto

příkazu, včetně doby jeho trvání, odůvodňují.“ Uvedenou náležitost příkazy neobsahovaly. Nejvyšší soud k tomu uvedl: „*Tento formální nedostatek nemůže vést ke konstatování o jejich nezákonnosti. Důvody pro nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu na konkrétní dobu byly v každém případě z hlediska formálně-materiálního posuzování odvoditelné z konkrétních skutkových okolností, popisovaných již v odůvodněních příkazů.*“

V BA č. 5/2017 byl publikován článek *Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu*, který shrnuje zákonné požadavky příkazu k odposlechu takto:

- označení trestného činu, nebo vyhlášené mezinárodní smlouvy podle § 88 odst. 2 tr. řádu,
- dostatečné zvážení, zda získání významných skutečností pro trestní řízení nelze zajistit a posléze dokazovat i jinými důkazními prostředky,
- důvodný předpoklad, že odposlechem budou získány významné skutečnosti pro trestní řízení,
- konkrétní skutkové okolnosti, které odůvodňují účel odposlechu, a proč nešlo účelu dosáhnout jinak nebo proč by bylo jinak jeho dosažení podstatně ztíženo,
- konkrétní skutkové okolnosti, které odůvodňují dobu trvání příkazu.¹

Citované náležitosti pochopitelně platí i po aktuálním rozhodnutí Nejvyššího soudu, neboť ustanovení § 88 tr. řádu se nezměnilo. **Rozhodnutím Nejvyššího soudu však dochází k významnému snížení nároků kladených na odůvodnění příkazu k odposlechu, a tedy i k častější akceptaci zásahů do základních lidských práv obviněných.** I když tr. řád výslovně stanoví, co musí být v odůvodnění příkazu uvedeno, zdá se, že bude Nejvyšší soud nově akceptovat i příkazy, jejichž odůvodnění vykazují formální nedostatky, pakliže byly podmínky k nařízení odposlechu materiálně splněny.

✿ JUDr. PETR TOMAN, LL.M.,

člen prezidia Unie obhájců ČR a advokát v Praze

¹ Blíže viz P. Toman: *Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu*, Bulletin advokacie č. 5/2017, str. 23-25.